

Restaurarea unui pieptar din colecția Muzeului Olteniei Craiova

Florența MOGA*

The sleeveless fur coat is made at the beginning of the 20-th century. It is made of sheeps leather, processed traditionally, decorative patterns from leather coloured stripes and wool embroidery.

The complexity of the degradation factors that had effect on the sleeveless fur coat in time produced: the agling of the beather, traces of biological attack, the collar from Astrahan fur has masive losses in material in many areas, torn edges with lost of the decorative patterns and of coloured beather stripes.

For this object have been made restoration operations such as: treatements, cleaning, completion, fastening and sewing. All the operations have been made by hand. The sleeveless fur coat may be exhibited, after restoration, in organised exhibitions. Thus its real historical and artistic value may be shown.

Cuvinte cheie: restaurare, pieptar, Oltenia, piele și blană, broderie, elemente metalice, teste, tratament, curățire, completare, consolidare.

Keywords: restauration, sleeveless fur coat, the Region Oltenia, Embroidery, metal pieces, tests, treatements, cleaning, completion, consolidation

Cojocul și pieptarul sunt articole bogat ornamentate și sunt răspândite în toate zonele țării. Iarna, femeile îmbrăcau pieptarul din blană de oaie argăsit în alb, cu sau fără mâneci, decorat cu broderie din mătase și lână multicoloră, precum și cu aplicații din piele albă sau colorată, cu închizătura în față sau în lateral.

Pieptarele și cojoacele din zona Olteniei sunt prezente atât în costumul tradițional al femeilor cât și în cel al bărbaților, diferența constând îndeosebi în elementele de decor mai abundente la cele femeiești. Cojoacele erau cusute într-o tehnică specială scoțând la iveală tonuri cromatice de o frumusețe aparte, cu decor și simboluri dintre cele mai rafinate.

Fetele și femeile tinere purtau peste ie „chieptăriță” croită pe talie, crăpată uneori în față sau „lăibărică” tot din piele și cu aplicații de „borșon” negru. În trecut, nelipsite în portul de vară și de iarnă erau „cheptarele” înfundate și cu puține flori. Apoi, au devenit din ce în ce mai încărcate.

Cojoacele și pieptarele erau făcute numai de meșteri cojocari care efectuau și operațiile de tăbăcărie. Cojocăritul de la Dăbuleni, județul Dolj a fost una dintre ocupațiile de bază.

Cojoacele erau făcute din piele de oaie, iar decorul din lână și din piele, „rozete”, „brazi”, „melci cu bobite”, „pițișoare cu cotituri”, „tasmale” la buzunare².

Lucrarea de față prezintă restaurarea unui cojoc ce face parte din colecția Muzeului Olteniei, „Secția Etnografie”, Craiova. Piesa a fost restaurată în cadrul Complexului Național Muzeal ASTRA. Obiectul a fost expus la Salonul Național de Restaurare al Muzeului Olteniei.

Cojocul bărbătesc, cu număr de inventar 11220, provine din Dăbuleni, județul Dolj. A fost realizat de către meșterul Preduș Stan la începutul secolului al XX-lea. Este confecționat din blană de

* expert restaurator piele-blănă, Complexul Național Muzeal ASTRA, Sibiu; e-mail: florenta.moga@yahoo.com

¹ Cornel, Irime, *Portul Popular din țara Oltului - Zona Făgăraș*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956, pp. 14-15.

² Ecaterina, D. Tomida, *Cusăturile și broderiile costumului popular din România, zona Olt*, București, Editura Tehnică, 1972, p. 55.

oaie, argăsit, croit după tipar, cusut manual, cu aplicații de pojiță roșie și maro, cu guler răsfrânt din astrahan negru, cu mâneci lungi și buzunare oblice. Pe piept și pe margini se poate observa cusătura geometrică din piele colorată cu motivul brăduțului.

Starea de conservare înainte de restaurare

Piesa prezenta multiple degradări datorate, în principal, uzurii funcționale care pot fi descrise astfel: depuneri de praf și murdărie; piele fragilizată, decolorată, cu depuneri de substanțe grase; pete de rugină; atac biologic activ: ouă de molii, insecte; rupturi cu pierderi importante ale pielii de astrahan din zona gulerului; lipsa o porțiune din zona inferioară a piesei (poale), de 25 cm; alte rupturi mari se observau la mâneci, spate și sub brațe; pojița era decolorată, roasă și descusută; pierderea unor suprafețe de blană și pierderea firelor textile; plieri, șifonări, deformări ale pielii; oxidarea metalului de la suportul de închidere, produși de coroziune vizibili la găici; rupturi, pierderi de fâșii ale pojiței la mâneci și pe margini; modificarea cromatică a pielii vopsite.

Intervenții de restaurare

Operația premergătoare consolidării suportului a constat în dezinsecția ce s-a efectuat în saci de polietilenă cu insecticid, timp de 24 de ore, urmată de o desprăfuire a suprafețelor cu perii moi evitând zonele puternic fragilizate. Piesa a fost acoperită cu o husă din tifon, urmând operația de aspirare cu miniaspiratorul. Husa a colectat piesele mici care s-au desprins accidental. S-a desfăcut husa de protecție care a fost cusută manual.

Pieptarul a fost confecționat din blană și piele, dar s-au folosit și alte materiale cum ar fi: găici din metal, fire din lână și cânepă, pojița din piele vopsită, pap din făină albă. Aceste materiale s-au comportat diferit în timp.

Au urmat testele de curățire cu solvent. S-a efectuat o curățire locală a pielii vopsite cu benzină de extracție „Neophal”, iar pe o porțiune din interior (blană), cu un amestec de „Neophal” și talc. În urma testelor, culoarea pielii vopsite nu a migrat și nu a ridicat probleme la intervențiile cu solvent.

În zonele fragilizate ale suportului, respectiv porțiunile de la mâneci, poale și sub braț, a fost necesară o consolidare prin coasere a elementelor desfăcute. A urmat curățirea pielii cu solvent, îndepărtându-se depunerile de substanțe grase prin intermediul unei perii înmuiate în solvent, prin mișcări circulare, insistându-se pe zonele mai murdare, până s-a ajuns la o culoare uniformă.

Blana din interior s-a curățat cu un amestec de benzină și talc. Benzina are proprietatea de a extrage grăsimile, iar talcul acumulează murdăria, îndepărtată apoi prin aspirare și periere.

Curățirea găicilor din metal s-a făcut cu lână de oțel, prevenindu-se contactul direct între piele și metal prin intermediul foliei de melinex, care are proprietatea de a fi transparentă și neaderentă. Pentru protecția metalului s-a folosit „Paraloid B72”.

Pasul următor a constat în completarea celor patru zone lipsă ale pojiței colorate cu piele nouă și completarea celor zece zone lipsă din zona gulerului, cu piele de astrahan. Pielea aplicată a fost subțiată în grosime și colorată la culoarea celei originale, completarea efectuându-se pe zona din față. La croirea materialelor folosite ca suport pentru completare s-au avut în vedere dimensiunile rupturii, dar și ale materialului slăbit din preajma acestuia.

Fixarea fragmentelor de piele aplicate s-a făcut prin coasere în punctul apropiat pe margine în tehnică inițială folosind pe cât posibil orificiile vechi ale broderiei inițiale. În final, s-a trecut la completarea porțiunilor rupte (poale, mâneci, sub braț) cu fragmente din piele de oaie albă care s-au aplicat peste zonele rupte, prin coasere, în tehnică cojocărească folosind aceeași tehnică prezentată mai sus. Pentru reconstituirea broderiei s-au folosit fire de lână vopsite cu anilină. Și aici s-au folosit orificiile vechii broderii existente pe suport.

Broderia s-a realizat folosind punctul, „rozete și punctul tighel” în culorile: roșu, verde, portocaliu. Redarea formei și îndreptarea cutelor s-au efectuat prin presare ușoară cu săculeți umpluți cu nisip, de diferite mărimi. Pentru protecție s-a confecționat o husă din bumbac croită și cusută după forma piesei.

Cojocul poate fi expus după restaurare în cadrul expozițiilor organizate de Muzeul Național al Olteniei, putând fi valorificat la adevărata lui valoare istorică și artistică.

Ca mențiuni legate de conservarea viitoare a cojocului amintim păstrarea acestuia în husă, ferit de praf și lumină, controlul periodic și aerisirea, utilizarea preventivă a unor substanțe insecticide. În depozit, cojocul se va păstra într-un dulap, în sertar, în poziție orizontală de odihnă, respectând parametrii optimi de umiditate relativă (UR 45-55%), temperatură (T 18-20°C) și intensitate a iluminării (sub 50 lux).

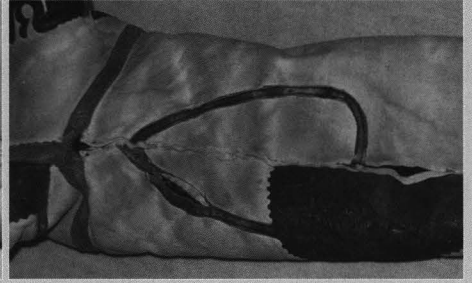
BIBLIOGRAFIE:

IRIMIE, Cornel. *Portul Popular din țara Oltului – Zona Făgăraș*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1956.

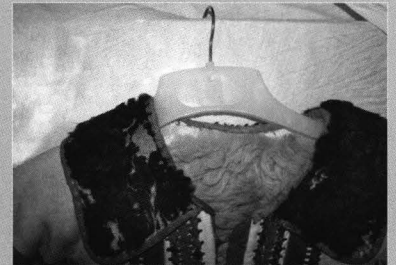
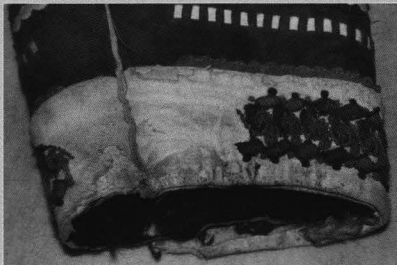
TOMIDA, D., Ecaterina. *Cusăturile și broderiile costumului popular din România, zona Olt*, Editura Tehnică, București, 1972.

Documentație fotografică:

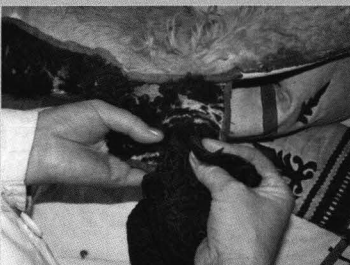

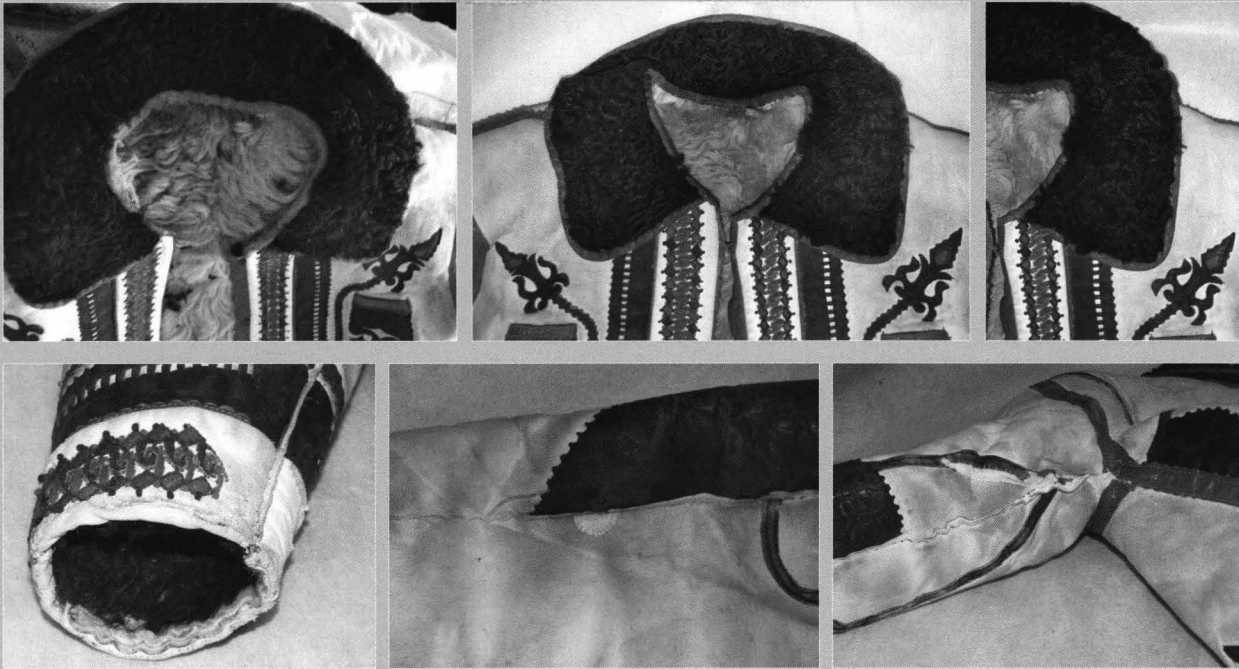
*Detalii înainte de restaurare
Details before the restoration*

*Detalii înainte de restaurare
Details before the restoration*

*Detalii în timpul restaurării
Details during the restoration*

Detalii după restaurare
Details after the restoration

Ansamblu față după restaurare
Ensemble face after the restoration

Ansamblu verso după restaurare
Ensemble verso after the restoration